

Aan de leden van de Raad en het College van de gemeente Haarlem

Onderwerp:

Religieus erfgoed en BuurtBakens – verzoek tot bestuurlijke continuïteit

2 april 2026

Geachte leden van de gemeenteraad en het College van burgemeester van wethouders,

Met deze brief vraagt de Klankbordgroep Kerken Haarlem uw aandacht voor het vervolg op de Kerkenvisie en het succesvolle Project Buurtbakens.

De afgelopen jaren is in Haarlem met de Kerkenvisie* (als onderdeel van de Erfgoednota) en het Project Buurtbakens** een stevige basis gelegd voor de toekomst van religieus erfgoed in onze stad. Door de ontkerkelijkingstrend en ook vanuit de wens van steeds meer kerken om van betekenis te zijn voor de samenleving, zijn veel kerkeigenaren op zoek naar nieuwe duurzame neveninvullingen, met en voor de stad en buurt.

Dit heeft geleid tot kansen voor de stad: concrete plannen en nieuwe samenwerkingen op maatschappelijk gebied. Landelijk is er daardoor extra belangstelling voor de Haarlemse aanpak.

Wij staan echter op een kantelpunt: continueren en versterken we deze mooie ontwikkelingen of laten we ze stilvallen en gaat de opgedane kennis verloren? Veel kerken zijn juist nu bezig met de verdere uitwerking en realisatie van hun plannen. Continuïteit in de ondersteuning en samenwerking met de gemeente is daarom essentieel.

Om dit concreet te maken, vragen we uw aandacht voor de volgende punten:

1. Vervolg op het Buurtbakens-project

Hoewel het project formeel is afgerond, zijn veel deelnemende kerken nog volop in ontwikkeling. Daarnaast groeit de belangstelling bij andere kerkbesturen.

Wij vragen:

- dat de opgebouwde kennis, relaties en ondersteuning vanuit de gemeente beschikbaar blijven;
- dat nieuwe initiatieven van kerken kunnen aansluiten bij deze aanpak;
- dat de gemeente zich actief blijft opstellen als partner in deze ontwikkeling.

2. Structurele ondersteuning en organisatie

De praktijk van Buurtbakens heeft laten zien dat maatwerk en expertise cruciaal zijn om te komen tot haalbare plannen en het realiseren van toekomstbestendige oplossingen.

Wij pleiten daarom voor:

- een herkenbaar gemeentelijk aanspreekpunt (“loket”) voor religieus erfgoed;
- voldoende ambtelijke capaciteit om kerken te begeleiden, waarbij wij heel graag willen blijven samenwerken met ambtenaren Jasper Pronk en Stascha Nelis. Wij hebben met hen een zeer prettige en constructieve samenwerking ervaren, met elkaar veel geleerd, waarop wij graag voortbouwen;
- een bescheiden budget voor het inschakelen van specialistische expertise (zoals erfgoed, duurzaamheid en ontwerp).

3. Politieke prioritering

Religieus erfgoed is van grote waarde voor de identiteit, leefbaarheid en sociale samenhang in monumentenstad Haarlem. Tijdens recente bijeenkomsten met raadsleden (o.a. tijdens het Politiek debat georganiseerd door de Historische Vereniging Haarlem op 18 februari jl.) bleek brede erkenning voor het belang van dit dossier.

Wij stellen u daarom voor:

- religieus erfgoed en de doorontwikkeling van de Kerkenvisie een duidelijke plek te geven in het coalitieakkoord;
- ruimte te bieden voor voortzetting en opschaling van de aanpak van Buurtbakens;
- in gesprek te gaan met betrokken kerken en initiatiefnemers (bijvoorbeeld via werkbezoeken).

4. Borging en doorontwikkeling van de Kerkenvisie

Na vijf jaar is het een logisch moment om de Kerkenvisie te evalueren en indien nodig actualiseren:

- Sluiten de oorspronkelijke toekomstverwachtingen van kerkbesturen nog aan bij de huidige situatie?
- Hoe staat het met de uitvoering van de aanbevelingen uit de Erfgoednota?
- Hoe kan worden voorkomen dat neven- en herbesteding leidt tot ongewenste concurrentie tussen voorzieningen?
- Op welke manier kunnen kerken structureel worden meegenomen in de strategische ontwikkeling van de stad?

Wij nodigen u van harte uit om met ons in gesprek te gaan, en een van de Buurtbakens te bezoeken. Wij delen graag de resultaten, ervaringen en kansen die hieruit voortkomen.

Met een hartelijke groet,
Klankbordgroep Kerken Haarlem

Hans Luttik (Geloven in de Stad en Raad van Kerken)
Joke Rooseboom (directeur Protestantse Gemeente Haarlem)
Bob van Zijll (bestuurder, Goede Herderkerk)
Martin van Bleek (voorzitter Historische Vereniging Haarlem, lid landelijke Projectgroep Toekomst Religieus Erfgoed), Erfgoeddeskundige)
Heleen Agterhuis (directeur Kathedraaldenkers, vm. Kerkencoach Haarlem, lid Denktank Doopsgezind Haarlem)

Contact: Martin van Bleek martin.van.bleek@gmail.com
Hans Luttik hansluttik@gmail.com 06 422 009 24

*Waar wij Kerkenvisie Haarlem zeggen of schrijven (aanduiding als door de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed geïntroduceerd), verwijzen wij formeel naar de Erfgoednota, Haarlems Erfgoed, Verbindende kracht in de stad (2024-2034), bijlage: Haarlemse Kerken, Kansen voor de Stad, Toekomstverkenning voor kerken, moskeeën en Joods erfgoed.

** Het project Buurtbakens Haarlem is een gezamenlijk initiatief van de gemeente Haarlem en kerkbesturen, voortgekomen uit de Haarlemse kerkenvisie. In dit project wordt onderzocht hoe kerkgebouwen – vaak monumentaal en centraal gelegen in de wijk – een nieuwe, toekomstbestendige rol kunnen krijgen als plek voor ontmoeting, cultuur en maatschappelijke voorzieningen.

Binnen Buurtbakens zijn zeven kerken geselecteerd waarin per locatie wordt gewerkt aan een concreet transformatiekader, inclusief ontwerpend onderzoek en voorstellen voor (neven)gebruik. Daarbij staat het behoud van de religieuze functie centraal, aangevuld met duurzame en passende maatschappelijke en culturele programmering.

Het project verbindt daarmee twee urgente opgaven: het behoud van religieus erfgoed en de groeiende behoefte aan ruimte voor voorzieningen en ontmoeting in de stad.

Het project is mogelijk gemaakt door een substantiële subsidie uit de Erfgoed Deal (Rijksoverheid). De gemeente Haarlem heeft het project gecofinancierd met een vergelijkbaar eigen aandeel. Het betreft een van de circa 30 landelijke Erfgoed Deal-projecten.